

даних виходить за межі завдань огляду комп'ютерної техніки і має вважатися складовою огляду комп'ютерних даних.

Таким чином, огляд комп'ютерних даних варто вважати окремим легально визначеним різновидом огляду, що може як поєднуватися з оглядом комп'ютерної техніки, так і здійснюватися окремо. У першому випадку огляд комп'ютерних даних здійснюється з використанням апаратних та програмних засобів оглядуваної комп'ютерної техніки. У другому випадку комп'ютерні дані вилучаються (отримуються, витребуються) разом з носієм даних або копіюються на заздалегідь підготований носій та оглядаються з використанням службової комп'ютерної техніки. Вважаємо що подальші перспективи наукових досліджень у даній сфері пов'язані з розробкою тактичних рекомендацій щодо проведення огляду комп'ютерних даних та їх використання під час доказування у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 19.04.2023 року).

Коваль Ольга Іванівна,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Інститут міжнародного співробітництва у кримінальному процесі відіграє важливу роль у формуванні та розвитку відносин із компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями у різних сферах життя, зокрема і в кримінальному судочинстві.

У комплексі міжнародного співробітництва одне із вагомих місць відведено міжнародній правовій допомозі при проведенні процесуальних дій в стадії досудового розслідування.

Дослідженню міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні присвятили свої праці такі вчені як А.Антонюк, Л.Удалова, О.Омельченко, В.Рожнова, Д.Письменний, Д.Савицький, А.Форостяний та інші, досліджуючи які можна відзначити, що взаємне надання правової допомоги слугує запорукою розвитку належної співпраці у кримінальному судочинстві.

Відтак, однією з умов успіху міжнародного співробітництва під час кримінального провадження є своєчасно надана з дотриманням правил та процедур правова допомога. Водночас, сторони, які розробляють договори про правову допомогу у кримінальних провадженнях, мають забезпечити, щоб ці договори сприяли пришвидшенню надання правової допомоги, спрощенню порядку одержання доказів і проведенню як процесуальних, так і слідчих дій, а також збирали докази з використанням способів, бажаних для запитуючої сторони [1, ст. 62-63].

При цьому, для виникнення кримінальних процесуальних відносин у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, необхідним є їх ініціювання, шляхом надсилання запиту державою, в якій виникла необхідність співпраці [1, ст. 117].

Тому, наявність запиту виступає не тільки як підстава проведення необхідного обсягу процесуальних дій на території запитуваної держави, але й як підґрунття для розвитку ефективної співпраці між національними уповноваженими органами та компетентними органами іноземних держав у кримінальній процесуальній сфері.

Ключовими ж критеріями, яким має відповідати запит про міжнародну правову допомогу при проведенні процесуальних дій, відповідно до положень ст. 554 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК), є його обґрунтованість та відповідність вимогам законів та міжнародним договорам України [2].

Так, обґрунтованість прохання включає сукупність обставин кримінального правопорушення, які підлягають доказуванню у конкретному кримінальному провадженні, тобто чітка, всебічна та логічна побудова запиту слугує вчасному та якісному його виконанню, повноті здійснення запитуваних процесуальних дій та грамотній і послідовній фіксації відомостей за результатами їх проведення, тобто «результату, на досягнення якого вона спрямована» [1, ст. 70].

А з урахуванням того, що підставою проведення процесуальних дій на території іноземної держави та легітимним засобом отримання відомостей, необхідних для подальшого використання у кримінальному провадженні є наявність запиту про правову допомогу, тому «будь-який запит повинен складатися виключно в письмовій формі та відповідати вимогам міжнародного договору із відповідною запитуваною стороною» [3, ст. 12].

Окремої уваги заслуговує виконання уповноваженими національними органами України прохання Міжнародного кримінального суду (далі - Суд) про надання допомоги, зокрема в стадії досудового розслідування.

Статтею 621 КПК України передбачено, що прохання Міжнародного кримінального суду про надання допомоги, яке

стосується проведення процесуальних дій, виконується в порядку і строки, передбачені ст.558 КПК України, з урахуванням особливостей, визначених ст.562 КПК України та Римським статутом Міжнародного кримінального суду [2].

Тобто, до процедури виконання прохання Суду на території України застосовується загальний порядок щодо виконання запитів про міжнародну правову допомогу, передбачений КПК.

Необхідно пам'ятати, що, відповідно до ст. 558 КПК України, запит компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу виконується впродовж одного місяця з дня його надходження до безпосереднього виконавця [2].

А тому, всебічне, належне та повне проведення запитуваних у запиті про міжнародну правову допомогу процесуальних дій, дотримання строків його виконання, або ж своєчасне звернення про його продовження до центрального органу України - Офісу Генерального прокурора слугуватиме не тільки досягненню його мети, але й виконанню завдання кримінального провадження.

Водночас, права допомога не завжди може надаватися на підставі міжнародного договору, ратифікованого Верховною Радою України.

Так, відповідно до ч.1 ст.544 КПК України, за відсутності міжнародного договору України міжнародна правова допомога чи інше співробітництво може бути надано на підставі запиту іншої держави чи запитано на засадах взаємності [2].

При цьому, такий спосіб надання та отримання міжнародної правової допомоги, згідно з положеннями ч.ч.2 та 3 зазначеної статті, відбувається лише за наявності письмових гарантій сторін прийняти та розглянути в майбутньому запит про надання такого самого виду міжнародної правової допомоги на засадах взаємності [2].

Отже, міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій в стадії досудового розслідування виступає гарантією забезпечення всебічного, повного та об'єктивного його проведення, захисту прав і свобод людини у кримінальному судочинстві, підтримання законності та правопорядку шляхом визначення та дотримання державами-учасниками міжнародних договорів узгодженого порядку щодо надання взаємної правової допомоги у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Антонюк А.Б. Процесуальні засади міжнародного співробітництва при розслідуванні кримінальних правопорушень: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2016. 220 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI /Верховна Рада України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

3. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні: навч. посіб./ Л.Д.Удалова, Д.П. Письменний, О.Є. Омельченко, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, А.В. Форостяний]. Київ, 2015. 211 с.

Козаченко Артем Олександрович,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД ПОСАДИ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ

Завдання кримінального судочинства, визначені в ст. 2 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, не завжди збігаються з інтересами всіх сторін провадження, а тому учасники процесу можуть перешкоджати досягненню закріплених законом завдань шляхом невиконання процесуальних обов'язків [1]. Відтак, для забезпечення досягнення завдань кримінального судочинства кримінальне процесуальне законодавство передбачає можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження (ЗЗКП).

У силу реалізації ч. 5 ст. 132 КПК України, яка передбачає, що під час розгляду питання про застосування ЗЗКП сторони кримінального провадження повинні подати слідчому судді або суду докази обставин, на які вони посилаються, кримінальна-процесуальна діяльність прокурора як процесуального керівника у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб реалізується під час застосування таких ЗЗКП як: накладення грошового стягнення (глава 12 КПК України); тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (глава 13 КПК України); відсторонення від посади (глава 14 КПК України); тимчасовий доступ до речей і документів (глава 15 КПК України); тимчасове вилучення майна (глава 16 КПК України); арешт майна (глава 17 КПК України); застосування запобіжних заходів (глава 18 КПК України).

Так, для прийняття рішення про відсторонення від посади на стадії досудового розслідування прокурор, а також слідчий за згодою прокурора, повинні звернутися до слідчого судді або суду під час судового провадження із клопотанням про відсторонення підозрюваного (обвинуваченого) від посади за місцем провадження досудового розслідування або судового розгляду. У цьому разі клопотання потрібно розглядати як письмове звернення прокурора або слідчого за погодженням із прокурором до слідчого судді (суду) з проханням вирішити питання про відсторонення особи від посади під час кримінального провадження.